

რეცენზია: სამართლის საფუძვლები: პოლონური პერსპექტივა, რედ. ვ. დაიჩაკი, ტ. ნიბორაკი, პ. ვილინსკი. ვარშავა, 2021.

გიორგი ჟორჟოლიანი, ადვოკატი

ასოც. პროფ. დოქ. გიორგი რუსიაშვილი

სახელმძღვანელო წარმოადგენს სტატიათა კრებულს, რომელიც მოიცავს პოლონური სამართლის სხვადასხვა სპექტრის ფართო თემატიკას. მისი საშუალებით მკითხველს შეუძლია გაეცნოს პოლონური სამართლისა და პოლონური საკანონმდებლო კულტურის საფუძვლებს, ასევე, ევროპის კავშირის თანამედროვე მიდგომებსა და გამოწვევებს კერძო, საჯარო და სისხლის სამართალში.

პოლონური სამართალი გასაკუთრებულად საინტერესო სამართალმცოდნეა, გამომდინარე იქიდან, რომ პოლონეთი ევროპის შუაგულია და მისი სამართლის ჩამოყალიბება დიდწილად დაკავშირებულია შედარებით-სამართლებრივ კვლევასთან, რომელიც თავის თავში აერთიანებს სხვადასხვა ევროპული ქვეყნის სამართლებრივ გამოცდილებას. განსახილველი სახელმძღვანელო შედგება 19 თავისგან, რომელიც მოიცავს პოლონური სამართლის აქტუალურ საკითხებს და დიფერენცირებულია სამართლის სხვადასხვა მიმართულების მიხედვით; იგი მოიცავს სტატიებს საკორპორაციო სამართალზე, ექსპერტიზის მეცნიერებებზე, საგადასახადო სამართალზე, ინტელექტუალური საკუთრების სამართალზე და ა. შ.

სახელმძღვანელო, როგორც სტატიათა კრებული, შედგენილია ადამ მიცკევიჩის სახელობის უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალის მიერ, რაც მნიშვნელოვანი ფაქტორია სამართლის მკვლევარისთვის, რათა უშუალოდ გაეცნოს პრაქტიკოსი მასწავლებლების მიდგომებსა და შედარებითი სამართალმცოდნეობის კვლევის შედეგებს ეროვნულ სამართალსივრცესთან მიმართებაში.

საგულისხმოა, რომ სახელმძღვანელო იწყება პოლონური სამართლის საფუძვლების ისტორიული დისკურსით, რომელიც მოიცავს მისი განვითარების მთელი სისტემის ევოლუციას, დაწყებული ფეოდალური პერიოდით, გაგრძელებული გარდამავალი პერიოდითა და დასრულებული თანამედროვე ცვლილებების უკანასკნელი სამი ათწლეულით.¹ აღნიშნულთან ერთად, მომდევნო თავებში განხილულია პოლონური სამართლის თეორია და ფილოსოფია ისტორიული ნარატივისგან განყენებულად, რაც საშუალებას იძლევა, რომ პოლონური სამართლის გზა, როგორც ისტორიული მოვლენა, და მისი თეორიული და ფილოსოფიური განვითარება დამოუკიდებელ თვითმყოფად მოვლენებად იქნეს შეფასებული.²

¹ Dajczak/Pilarczyk, Historical foundations of Polish law, Foundations of Law: The Polish Perspective, Warsaw, 2021, 32-52.

² Smolak, Polish Theory and Philosophy of Law: An Overview of the Origins, Ideas and People, Historical Foundations of Polish law, Foundations of Law: The Polish Perspective, Warsaw, 2021, 71-78.

კრებულში მოცემული სტატიები ერთმანეთს სისტემურად მიჰყვება და ამავდროულად ფუნდამენტურად ანალიზებს სამართლის სრულიად განსხვავებულ ასპექტებს. ისტორიული, ფილოსოფიური და კონსტიტუციური მიდგომების შემდეგ განხილულია სამოქალაქო სამართლის აქტუალური საკითხები. შესავალის სახით მოცემულია პოლონური სამოქალაქო კოდექსის სრული სტრუქტურა,³ რომელიც ერთგვარად მსგავსია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსისა და შემდეგი სისტემით არის მოწყობილი - სამართლის სუბიექტები, გარიგებები, სანივთო სამართალი, ვალდებულებითი სამართალი, სამემკვიდრეო სამართალი და საოჯახო სამართალი. აღსანიშნავია, რომ სახელმძღვანელოში კერძო სამართლისადმი მიძღვნილი სტატიები ამოიწურება სამოქალაქო კოდექსის, სამეწარმეო სამართლისა და სამოქალაქო საპროცესო სამართლის ანალიზით და, შესაბამისად, იგი არ მოიცავს სამოქალაქო ურთიერთობების სხვა სამართლებრივი მოწესრიგების მიმოხილვას.⁴ თუმცა, უნდა აღინიშნოს რომ განცალკევებულად არის გამოყოფილი ინტელექტუალური საკუთრების სამართლისადმი მიძღვნილი სტატია, რაც შესაძლოა განპირობებულია იმით, რომ ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი განსაკუთრებულ ზაზგასმას საჭიროებს და მისი განხილვა ინდივიდუალურად უნდა მოხდეს. თუმცა, შესაძლოა, აღნიშნული წარმოადგენს წიგნზე მომუშავე კოლექტივის სარედაქციო გადანყვებილებას, გამომდინარე იქიდან რომ კრებულში მოცემული სტატია საავტორო უფლებებს განიხილავს კერძო სამართლებრივი ურთიერთობების ჩრდილში,⁵ ხოლო, ინდუსტრიული საკუთრების უფლებებს კი უფრო მეტად ადმინისტრაციული მოწესრიგების მხრივ.⁶

სამოქალაქო სამართლის აქტუალური ასპექტების განხილვის შემდეგ სახელმძღვანელოში

აქცენტი გადატანილია სისხლის სამართალზე, რომლის მატერიალური და საპროცესო ნაწილები ზოგადად არის მიმოხილული, თუმცა განსაკუთრებული ყურადღება აქვს დათმობილი ექსპერტიზის მეცნიერებას, რომელიც გამოყოფილია, როგორც პოლონური სისხლის სამართლის უმნიშვნელოვანესი ნაწილი და წარმოჩენილია, როგორც დამოუკიდებელი სამეცნიერო კვლევის ობიექტი.⁷ ამასთან აღსანიშნავია, რომ თეორიულ ანალიზთან ერთად მოცემულ თავში არაერთი პრაქტიკული შემთხვევაა მოყვანილი, თავისი სპეციფიკითა და დასმული საკითხის გადაწყვეტის მექანიზმებით.

ლოგიკურია, რომ სისხლის სამართლის შემდეგ სახელმძღვანელო მოიცავს პოლონურ ადმინისტრაციულ სამართალს, რომელიც შემოფარგლულია მატერიალური და საპროცესო სამართლის დეტალური მიმოხილვით. ამ ტრადიციულ სისტემატიზაციას მოჰყვება ფართო სპექტრის სტატიები ისეთ საკითხებზე, როგორებიცაა საფინანსო სამართალი, შრომის სამართალი, გარემოსდაცვითი სამართალი და სხვა.

შეჯამების სახით უნდა აღინიშნოს, რომ სახელმძღვანელო თეორიულ და პრაქტიკულ წყაროთა უმნიშვნელოვანესი კრებულია პოლონური და, უფრო ფართოდ, ევროპის კავშირის სამართლის სპეციფიკისა და მეთოდის შესასწავლად და გასაცნობად. წიგნში შესული ყველა სტატია მომზადებულია როგორც იურიდიული კოლექტივის, ისე ვიწრო დარგის სპეციალისტების მიერ. ასევე, კრებულის ავტორები არიან პოზნანის ადამ მიცკევიჩის სახელობის უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტისა და ადმინისტრაციის აქტიური წარმომადგენლები. წიგნი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც სასწავლო მიზნებისთვის, ასევე, დამოუკიდებელი კვლევის განსახორციელებლად.

³ Jerzmanowski/Kępiński/Kępiński/Olejniczak/Sokołow, Civil Law, Foundations of Law: The Polish Perspective, Warsaw, 2021, 152 და მომდევნო გვერდები.

⁴ აღნიშნული, სავარაუდოდ, გამოწვეულია იმით, რომ სახელმძღვანელო მოიცავს იმ აქტუალურ საკითხებს, რომლებიც მნიშვნელოვან ანალიზს საჭიროებს და ნათელია, რომ მასში ყველა სამოქალაქო სამართლებრივი საკითხი ვერ იქნება განხილული.

⁵ Kępiński, Intellectual property law, Foundations of Law: The Polish Perspective, Warsaw, 2021, 823 და მომდევნო გვერდები.

⁶ იქვე, 794 და მომდევნო გვერდები.

⁷ Dzida/Nawrocka, Forensic Science, Foundations of Law: The Polish Perspective, Warsaw, 2021, 473 და მომდევნო გვერდები